

Arianne Struik behandelde duizenden getraumatiseerde kinderen

Benno L. als monster afschilderen helpt de slachtoffertjes niet

Duizenden getraumatiseerde kinderen zag ze afgelopen jaren en ze was betrokken bij de zaak Benno L. Nu gaat Arianne Struik slapende honden in Australië wakker maken.

door Tilly van Uffelen

Ze is druk, druk, druk. Nog een paar dagen en dan vliegt Arianne Struik naar Australië. *Down Under* gaat ze getraumatiseerde Aboriginal-kinderen behandelen. Daar dreigt een hele generatie verloren te gaan. Voordat ze vliegt moet ze de laatste hand leggen aan het boek dat ze met kinderarts Edgar van Mil over te dikke kinderen schrijft. „Wist je dat overgewicht één van de belangrijkste lichamelijke gevolgen van kindermishandeling is?” Ze moet haar werk bij Herlaarhof, centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie, afronden. Ze moet nog een woning regelen in Perth, de stad in Australië waar ze zich gaat vestigen. En ze moet nog inpakken. Twintig jaar werkt ontwikkelingspsycholoog Arianne Struik (44) met ernstig getraumatiseerde kinderen. De laatste der tien jaar deed ze dat bij het Top Referent Traumacentrum van Herlaarhof voor complexe traumatisering, kindermishandeling, seksueel misbruik, psychiatrische pleegzorg en vechtscheidingen. Over haar behandelwijze publiceerde Struik veel. Haar boek ‘Slapende honden? Wakker maken!’ is begin dit jaar vertaald in het Engels. De kinderen die bij haar terecht kwamen, ze zijn seksueel misbruikt, ernstig mishandeld, verwaarloosd of bijvoorbeeld getuige geweest van moord in het eigen gezin.

Als je dit werk twintig jaar doet, krijg je dan geen verwrongen mensbeeld?

„Gisteren bezocht ik met een collega een gedetineerde. Toen we de gevangenispoort uitliepen, zei ik tegen haar ‘ik kan best met hem meevoelen’. Ik zie hem als iemand met zijn eigen problemen, als iemand die in deze situatie is beland. Ook iemand die een moord heeft gepleegd, blijft een vader voor zijn kind. Voor het kind kan die vader heel belangrijk zijn. Ook al heeft die vader zijn moeder vermoord, hij kan hem óók willen knuffelen. Dus een verwrongen mensbeeld? Juist niet. Ik zie heel vaak dat deze mensen koste wat het kost hun kinderen willen helpen, ook al hebben ze akelige dingen gedaan. Dat is wat ik eruit haal.”

Kijk je zo ook naar Benno L. De zwemleraar die kinderen seksueel misbruikte?

„Het helpt niet om iemand te zien als een monster. Want Benno L., of iedere andere delinquent, is geen monster. Het zijn ook aardige mensen, die wél heel verschrikkelijke dingen doen. Kinderen hebben veel moeite met dat verwrongen beeld. Zij vonden Benno L. een lieve, leuke zwemleraar

en komen in de knel dat zij een monster aardig gevonden hebben. Als kinderen die beide kanten mogen zien, kunnen ze akelige ervaringen veel beter een plek geven.”

Even terug naar 2009, toen u als traumadeskundige ouders moest vertellen wat Benno L. gedaan had bij hun kinderen. In de zaal zaten bekenden van wie kinderen slachtoffer waren.

„Dat is echt moeilijk geweest. Het is sowieso zwaar, dit werk. Het is niet zo dat je als professional een schild om je heen hebt, dat het je niets doet. Maar het gaat niet over jezelf, je richt je op de ander, dat is de houding. Het wordt ingewikkeld als je een collegiale of vriendschappelijke relatie hebt. Zoals het voor een dokter ook ingewikkeld zal zijn om eigen familie of vrienden slecht nieuws te moeten brengen.”

Benno L. is in 2010 schuldig bevonden aan aanranding en ontucht. Hoe gaat het met de kinderen die hier behandeld zijn?

„Ik wil niets zeggen over de behandeling of over de resultaten. Ouders en kinderen moeten zich veilig voelen hier alles te zeggen. Wat ik kan zeggen: seksueel misbruik is heel effectief te behandelen, daar zijn internationale richtlijnen voor, alleen gebruiken we die in Nederland nog te weinig.”

De methodiek die je gebruikt en ontwikkeld hebt heet ‘Slapende honden? Wakker maken!’. Waarom is het beter bij ernstige trauma's het putdeksel open te maken?

„Kinderen hebben vaak verwrongen beelden over wat er is gebeurd. ‘Het is mijn schuld want ik ben stout geweest en daarna pleegde mijn mama zelfmoord’, ‘ik ben slecht want ik ben door mijn ouders aan de straat gezet’ of ‘ik had mama moeten redden’. Die beelden wil je ontrafelen en herstellen.”

Wat doet behandeling met kinderen?

“ Delinquenten zijn geen monsters, het zijn ook aardige, lieve mensen

„De klachten zijn vaak heel heftig. Hun lichaam leeft permanent in de stress. Ze zijn druk, hebben controle-angst, zijn hyper, kunnen niet slapen. Het lichaam is permanent ontregeld. Behandeling helpt kinderen van deze klachten af. In het algemeen hebben we goede resultaten. We krijgen verwijzingen uit het hele land. Vaak doen we ook second opinions.”

Als ouders horen dat hun kind misbruikt is, stort hun wereld totaal in. In feite zeg jij: het leven houdt niet op.

„Het is heel erg, maar het is niet het einde van de wereld. Uit onderzoek blijkt dat een traumatische gebeurtenis blijvende verandering teweegbrengt. Een kind zal zijn naïviteit voorgoed kwijt zijn, maar het hoeft niet het einde van de wereld te zijn.”

Kinderen zijn sterker en veerkrachtiger dan we denken?

„We hebben afgeleerd om naar kinderen te luisteren. Een kind van vier of vijf jaar kan heel goed zelf vertellen wat het nodig heeft. We maken *diagnosebehandelcombinaties*, stellen diagnoses vast bij kinderen, maar daar gaat het helemaal niet om. Je moet gewoon kijken en luisteren naar wat ze zeggen. Dan kun je echt helpen.”

Waar heb je die wijsheid opgepikt?

„Ik ben op mijn 24ste begonnen als groepsleider in een leefgroep in Zeist. Ik was afgestudeerd als ontwikkelingspsycholoog maar wilde weten hoe die kinderen nu echt waren. Dan ging ik met een sliert kinderen de bossen in, spelen in de natuur. Er was veel aandacht en liefde voor hen. Het ging om zwaar getraumatiseerde kinderen - van verslaafde ouders, huiselijk geweld - die gezworven hadden of achtergelaten waren. Als je naar ze luistert, kom je erachter waar hun gedrag vandaan komt en kun je er iets aan gaan doen.”

Trots op je successen?

„Een paar kinderen zijn tegen alle adviezen in terug naar huis gegaan. Een meisje bijvoorbeeld waarvan iedereen zei dat ze nooit meer terug kon, zo erg was het geweest. Er lag een dossier van 25 jaar hulpverlening in die familie. Maar ze wilde het zelf én ze wilde de havo halen. Dat is gelukt, stap voor stap. Alleen door iedere keer te zeggen: als jij het wilt, kan je dat. Als je kinderen vertrouwen geeft, kunnen ze veel meer dan je denkt.”

Kindermishandeling wordt vaak ontkend, of is moeilijk te bewijzen. Je pleit ervoor om, ook als kindermishandeling betwist wordt, gewoon te behandelen.

„Zonder bewijs behandelen wordt gezien als een gewaagde zet maar ik ben er voor. Seksueel misbruik bijvoorbeeld is moeilijk bewijsbaar. Een zedenrechercheur krijgt bij een jong kind maar een paar minuten om het bewijs eruit te krijgen. Het leidt zelden tot een veroordeling. Verder vraagt niemand er meer naar, daar zijn we spastisch in geworden. Als je er naar vraagt vertellen veel kinderen direct het hele verhaal of

hun herinnering eraan. Op basis daarvan kun je behandelen en help je kinderen van hun klachten af.”

En nu laat je alles achter en vlieg je naar Australië. Wat beweegt je?

„Ik wil al heel lang in het buitenland wonen. Ik hou van surfen, de zon, duiken en ik ben vaker in Australië geweest. Ik kom uit een familie van reizigers, ondernemers en pioniers. Mijn opa ging al naar Zuid-Afrika toen niemand daar nog heen ging. Ik woonde eerder in Egypte, een zus in Engeland. Dit voorjaar ben ik drie maanden in Australië geweest, met onbetaald verlof. Ik heb er gewerkt met Aboriginal-kinderen die door de kinderbescherming uit huis zijn geplaatst. Prachtig werk. En dan sta je 's ochtends om zeven uur op, ga je eerst een uur surfen op zee en kom je met drijfnatte haren op kantoor. Niemand die daarvan opkijkt.”

Daar heb je geen last van bureaucratie en bezuinigingen?

„De regering stelt veel geld ter beschikking voor de behandeling van Aboriginals. De staat voelt zich schuldig, er is een compleet verloren generatie ontstaan. Het werken met deze mensen heeft me écht geraakt. Ik heb in korte tijd veel mensen kunnen behandelen.”

Gezinnen zijn vaak totaal ontworicht daar, wat kun je dan doen?

„Een voorbeeld? Oma was alcoholist. Haar dochter werd al jong uit huis geplaatst. Ook zij raakte verslaafd aan alcohol en drugs en heeft haar dochter verschrikkelijk mishandeld. Het kind moest uit de wc drinken en kreeg peuken op haar lijf uitgedrukt. Ook haar kind moest weer uit huis, natuurlijk. Oma kwam bij mij, daarna de kleindochter, die plukte haar broer uit school, daarna kwam de zoon van oma ook langs. Er wordt niet eerst gekeken of iemand ingeschreven staat, je kunt gewoon direct aan de gang. Het is zo dankbaar werken daar. Hele generaties kregen alleen maar medicijnen en stempels opgeplakt; er werd nauwelijks behandeld. Niemand die luisterde naar hun verhalen. Mijn plan is om in Australië een heel netwerk van behandelcentra op te zetten voor de Aboriginals.”

“ We hebben afgeleerd om naar kinderen te luisteren